

Bibelens og bekendelsens ord til kirken

«Troværdigt er det ord og al modtagelse værd. Læg dem det på sinde!» (1 Tim 1)

*Oplæg til samtale på Netværk for Evangelisk-Luthersk Kirkesamarbejde på Høgsveen, februar 2020.
Gennemgået og suppleret oktober 2020 forud for besøg på Dansk Bibel-Institut 29.10.2020.*

Hvordan finder bibel- og bekendelsestro menigheder sammen i Danmark? Har vi evangeliet fælles, må de menneskelige traditioner og ordninger være underordnede og ikke skille os! Kan der da ikke samarbejdes tværkirkeligt? Kan folkekirkemenigheder og LM-frimenigheder, Oase-menigheder og ELN-frimenigheder og menigheder i Den ev.-luth. Frikirke ikke holde fælles gudstjeneste og bruge hinandens prædikanter og præster? Og hvis ikke, hvor finder vi da hjælpen til at vokse sammen på Bibelens grund i det at være kirke.

Måske kan et studie af kirkeordningerne fra reformationstiden hjælpe os til at se op fra vor egen forfatning og ordning, så vi ser, hvad vi har fælles, hvad vi har mistet, hvad der er blevet svækket, hvor vi har forladt den lutherske arv, som voksede frem fra Bibel og Bekendelse. Vi genfinder måske sammen vores lutherske arv og får hjælp til at kæmpe for den tro, som en gang for alle er overgivet til de hellige (Judas v3).

Indhold

1. KIRKEORDNING i Bibelen og Bekendelsen	2
1.1 Kirkeordning i Bibelen	2
Fra Paulus, Kristi Jesu apostel efter befaling fra Gud, vor frelser, og Kristus Jesus, vort håb. 1 Tim 1,1	2
ORDNING for GUDSTJENESTEN 1 Tim 2	2
ORDNING FOR TILSYNSMÆND OG DIAKONER 1 Tim 3-4	2
• Forudsætninger der skal være til stede hos en tilsynsmand: karakter og livsførelse og evner. 1 Tim 3,1-7 ..	2
○ Ulastelig; én kvindes mand; ædruelig; besindig; værdig, gæstfri; en god lærer (v2)	2
○ Ikke drikfældig eller voldsom, mild, ikke stridbar, ikke glad for penge (v3)	2
○ Skal kunne styre sit eget hus godt; få sine børn til at vise lydighed (v4) argument (v5)	2
○ Ikke nyomvendt (v6a). Argument (v6b)	2
○ Have godt omdømme blandt dem udenfor (v7a). Argument x2 (7b).	2
1 Tim 3,16-17 OG er vi ved hjertet i brevet: Søjlen – sandheden – Kristus – Kirken – 3,16-17	3
SJÆLESORG OG FORSORG 1 Tim 5,1-16	3
OMSORG FOR ÆLDSTE OG FORSTANDERE 1 Tim 5,17-20	3
ARBEJDSLIVET 1 Tim 6,1-2	3
AFSLUTNING: Formaning til at holde sig til Herren Jesu Kristi sunde ord og den lære, som fører til guds frygt.	3
1.2 Hus-ordning i Lille Katekismus	4
1.3 Menighedsordning i Den Augsburgske Bekendelse	4
1.4 Kirkelige ordninger, som ikke er givet af Gud, kan være gode eller onde	7
2. KIRKEORDNINGEN 1537/39 i Danmark og senere	7
2.4. Indholdet	8
Det første er læren: Prædiken af Guds ord og forvaltning af sakramenterne – valg af præster for lærens skyld ...	8
Det andet er ceremonierne og den ydre kirketjeneste	8
Det tredje er skolerne.	11
Det fjerde er om en almindelig almissekiste.	11
Det femte er om superintendenterne og deres provster.	11
Det sjette er om bøger,	11
3. KIRKEORDNING I SØSTERKIRKER	12
3.1 SELK:	12
3.2 LCMS	12
4. Ordning for Sakramenternes brug i Den Evangelisk-Lutherske Frikirke	13
5. KIRKEORDNING for Folkekirken i DK	13
2. HELLIGDAGSFREDEN.	13
3. SJÆLESORG	13
4. 1. Skriftemål	14
4.2. Nadver	14
5. DÅB	14

1. KIRKEORDNING i Bibelen og Bekendelsen

«Bibel og bekendelse» bruges ofte som ord-par, ligesom «Evangelisk Luthersk» bruges i DK af nær sagt alle frimenigheder, uanset om de erstatter nådemidlerne med moderne udgaver af sakramenterne og ændrer i dåbs-liturgien, ændrer elementerne i nadveren.

Skal vi være trygge ved hinandens forkyndelse må vi fortælle hinanden, hvad vi tror, hvad der prædikes, hvordan der undervises, og hvordan dåb og nadver bruges. Ikke kun om kalder sig «bibeltro» og har skrevet bekendelsen ind i sin forfatning og evt. I navnet. Og her melder et tredje ord sig: «Kirkeordning». Hvordan kommer troens på den treenige Gud til udtryk i kirken – i gudstjenesten og i brugen af nådemidlerne?

1.1 Kirkeordning i Bibelen

Den første kirkeordinants har vi nok i 1. Timotheusbrev. Her vejleder apostlen Paulus om, «**hvordan man skal færdes i Guds hus, den levende Guds kirke, sandhedens søjle og grundvold**» (1 Tim 3,14-16).

Fra Paulus, Kristi Jesu apostel efter befaling fra Gud, vor frelser, og Kristus Jesus, vort håb. 1 Tim 1,1

Men ordninger – er menneskeværk – ikke så vigtigt – det handler om evangeliet.

- JA. Det handler om det, som tjener Guds frelsesplan, hvor det drejer sig om tro (1,4).
- Det er et påbud. Sigtet er kærlighed af et rent hjerte, af en god samvittighed og af en oprigtig tro.
- Og da underviser han om Loven. Loven er for syndere og ugudelige. – Det liv, der her beskrives strider mod den sunde lære (v10).
- Den sunde lære har evangeliet som sin kerne og målestok (v11).
- Det er værd at modtage 1,15a (~NB Modtage: 4,9) (~ NB Troværdigt: 3,1; 4,9; 2 Tim 2,11; Tit 1,9; 3,8)
- Paulus er selv værre end dem, han lige har nævnt (1,13a og 15c). Men Herrens barmhjertighed og nåde reddede ham (. «For Kristus Jesus kom til verden for at frelse syndere.» (1,15b). Evighedernes konge, den uforgængelige, usynlige, eneste Gud være ære og pris i evighederne evigheder. Amen.
- Det handler ikke om ordninger, men om Frelse! Også for den, som her får at vide, hvordan man skal færdes: 1 Tim 4,16; Se også ApG 20,28: «jer selv og hjorden».

Det, som nu nævnes er et påbud (1,18). Støt dig til de profetier, der lød over dig, og strid den ogde strid.

ORDNING for GUDSTJENESTEN 1 Tim 2

- Gudstjeneste med bøn, anråbelsler, forbønner og taksigelser sammen med forkyndelse af sandheden, at der er én Gud og én mellemand, Kristus Jesus, som gav sig selv som løsesum for alle. Det er forkyndelsen af dette i gudstjeneste og ud fra menigheden (1 Tim 2,1-7)
- og at mændene beder uden vrede og splid (1 Tim 2,1-8)
- Og at kvinder vedkende sig guds frygt og holder fast ved kærlighed og hellighed og besindighed og at mand og kvinde husker skabelsens orden og syndefaldets konsekvenser. (1 Tim 2,11-3,1).

ORDNING FOR TILSYNSMÆND OG DIAKONER 1 Tim 3-4

- Forudsætninger der skal være til stede hos en tilsynsmand mht. karakter og livsførelse og evner. 1 Tim 3,1-7
 - Ulastelig; én kvindes mand; ædruelig; besindig; værdig, gæstfri; en god lærer (v2)
 - Ikke drikfældig eller voldsom, mild, ikke stridbar, ikke glad for penge (v3)
 - Skal kunne styre sit eget hus godt; få sine børn til at vise lydighed (v4) argument (v5)
 - Ikke nyomvendt (v6a). Argument (v6b)
 - Have godt omdømme blandt dem udenfor (v7a). Argument x2 (7b).
- Vejledning omkring deres tjeneste: Bruge loven ret (1,8).
- Afsløre falsk lære (1 Tim 4,1-5).

- De skal øve sig i gudsfrygt, næret af den gode læres ord. (1 Tim 4,6-8).
- v9: Værd at tage imod! (~ SE 1,15). Og troværdigt!
- V10: Fordi det er troværdigt, 1) SLIDER og STRIDER VI (opmuntrer med sit eksempel). 2) VI HAR SAT VORT HÅB TIL DEN LEVENDE GUD – som er alle menneskers frelser – først og fremmest de troendes
- V11: Påbyd og lær dette! 4,1-10: Parallelt til vers 6: læg brødrene dette på sinde. Du næres selv.
- V12: Vær et forbillede -
- V13: Der er ordening for oplæsning af Skriften i menigheden, formaningen og undervisningen (1 Tim 4,13). Igen nævnes styrken fra ældsterådet og håndspåleggelsen
- TAG dig af ALT DETTE (4,15); LEV i det!
- V16: Præster skal hjælpes til ikke at forsømme nådegaven, der blev givet i ordination og indsættelse, men at de giver agt på sig selv og deres undervisning, så de kan blive til frelse for både sig selv og for dem, der hører på dem (1 Tim 4,14-16).
- Diakoner: (3,8-13)
 - Også de skal først prøves – derefter kan de blive menighedstjenere.
 - Meget af det samme som kræves af tilsynsmænd kræves af menighedstjenere.

1 Tim 3,16-17 OG er vi ved hjertet i brevet: Søjlen – sandheden – Kristus – Kirken – 3,16-17

SJÆLESORG OG FORSORG 1 Tim 5,1-16

- Der er anvisninger for, hvordan der øves sjælesorg for ældre og unge, mænd og kvinder (5,1-2). Vejledning for enker, unge og ældre.
- Der vejledes omkring diakoni i forhold til enker mm (1 Tim 5,1-16), herunder omsorg i for sine egen husstand (1 Tim 5,8)

OMSORG FOR ÆLDSTE OG FORSTANDERE 1 Tim 5,17-20

- Apostlen vejleder omkring præsters agtelse og økonomiske underhold. «En arbejder er sin løn værd» (1 Tim 5,17-20).
- Ældste (præster) skal beskyttes mod falske vidnesbyrd; men nødvendig irettesættelse skal finde sted (1 Tim 5,19-20).
- Håndspåleggelse må ikke ske for hurtigt (1 Tim 5,22). (se også 3,10: Prøves.9

ARBEJDSLIVET 1 Tim 6,1-2

- Troende slaver og troede herrer tildales med formaning om at leve i ærbødighed og godhed. (1 Tim 6,1-2.)

AFSLUTNING: formaning til at holde sig til Herren Jesu Kristi sunde ord og den lære, som fører til gudsfrygt. (1 Tim 6,3-21)

- V3-5: Nej til diskussioner og ordkløverier -> misundelse, kiv, bagtalelse, mistænkeliggørelse, rivninger ...
- V6-10: Gudsfrygten giver ikke jordisk løn, men har dog en rig løn i sig.
- v11-16: Timotheus og alle tilsynsmænd, forstandere, diakoner, hyrer og præster kaldes til at stræbe efter retfærdighed, gudsfrygt, kærlighed, udholdenhed og sagtmodighed.
 - v13: For Guds ansigt! ... indtil vor Herre Jesu Kristi tilsynekomst ...
 - v16: Lovprisning (som i 1,16 og 3,16)
- v17-19: Rig på gude gerninger (ikke rig i verden). Byd dem at gøre godt og være rige på gode gerninger!
- V20-21: Hold jer fra den «tomme snak». Nåden være med jer!

2 Timoteusbrev uddyber sammen med brevet til Titus.

1.2 Hus-ordning i Lille Katekismus

At være bibel- og bekendelsestro i sin egen familie, hører også sammen med en vis orden, hvis vi spørger Martin Luther. Han indleder jo hovedstykkerne om De 10 Bud, Troen, Fadervor, Dåben, Nøglemagten, Nadveren med: «Sådan som en familiefar skal lære sin familie på en enkel måde». Ordningen er skrevet ind i bekendelsen. Den vokser ud af Bibelen og bekendelsen. Og der vejledes i morgen- og aftenbøn, i bordbøn. Og katekismen slutter med hustavlen, som indeholder Guds ord og beskrivelse af den orden, Gud ønsker i familie, kirke og samfund.

Er denne ordning forsvundet ud af familierne? Har de redskaberne dertil. Lille Katekismus med forklaring. Pædagogisk i nutidigt sprog mm.

Det har været en model også for oplæring i kirken. Børnelærdom med gennemgang af Lille Katekismus til menighedens opbyggelse nævnes i Kirkeordinantsen af 1539.

Er det gået helt af brug? Har vi mistet en kostbar ordning i en tid, hvor kun få kender budene, troen, bønnen osv., men vil dog være kristne? – Hvordan genindføre den? Kunne vi gøre det sammen?

1.3 Menighedsordning i Den Augsburske Bekendelse

Alle artikler fortæller om, hvad der sker i menigheden: nemlig at menighederne lærer. Der undervises af menighederne. «De lærer». At tilslutte sig den lutherske bekendelse er ikke et spørgsmål om at en præst underskriver et løfte og lægger det i skuffen som et historisk dokument, og derefter gør, hvad han selv synes.

Det, der prædikes er menighedens forkyndelse og menighedens sakramentforvaltning. Det foregår i menigheden ved de tjener, som efter Guds indstiftelse og orden er kaldede til at varetage præsteembedet.

Menighederne lærer ...

- **CA 1: Om Gud:** Menighederne hos os lærer i fuld enstemmighed, at bestemmelsen fra den nikænske synode om det guddommelige væsens enhed og de tre personer er sand og bør tros uden enhver tvivl;
- **CA 2: Om arvesynden:** Ligeledes lærer de, at siden Adams fald ...
- **CA 3: Om Guds søn:** Ligeledes lærer de, at Ordet, det vil sige Guds søn, har antaget menneskelig natur i den salige Jomfru Marias moderskød, så at der er to naturer, en guddommelig og en menneskelig, ... som virkelig har lidt, er korsfæstet, død og begravet, for at han kunne forsones Faderen med os og være et offer ikke bare for arvesynden, men også for alle menneskenes syndige handlinger.
- **CA 4: Om retfærdiggørelsen:** Ligeledes lærer de, at mennesker ikke kan retfærdiggøres over for Gud ved egne kræfter, fortjenester eller gerninger, men at de retfærdiggøres af nåde for Kristi skyld ved troen, når de tror, at de tages til nåde, og at synderne tilgives for Kristi skyld,

Disse 4 hovedartikler fortæller os, at bibelens lære er i funktion, i brug på prædikestol og i undervisning – og det sker i fuld enstemmighed af menighederne. For at dette kan ske i kirkens liv, er der indstiftet et embede til at gøre det. Det er en ordning, Gud har indstiftet, dvs. Givet som gave til menighederne, for at de skal have dette embede i sin midte, så evangeliet også virkeligt og sandt forkyndes, og så sakramenterne uddeles og bruges efter Herrens åbenbarede vilje i Skriften.

Hvordan er det muligt, at disse frelsende sandheder læres i menighederne? Det er et under! Og Gud udfører underet gennem ved at forberede og oplære prædikanter. En vigtig del af vore kirkers ordning er at lægge til rette.

Præstekonventer, præsteudd., efterudd. Tilsyn, bøn, vejledning.

(Husker med glæde præstemøde i MP i Göteborg for ca. 5 år siden. Man tog sig virkelig af præsternes åndelige vel. – Skriftemål og gentagelse af præsteløftet)

Fælles præstekonventer og præsteudd. på Ordets grund vil være en stor velsignelse!

- **CA 5: Om det kirkelige embede:** For at vi skal nå til denne tro, er der indstiftet et embede til at forkynde evangeliet og række sakramenterne.

Dette er ikke en menneskelig ordning og kan ikke til- eller fravælges. 1 Tim 3,1; Tit 1,5; ApG 20,28; Vi kan ikke fravælge nådemidlerne i funktion og så allievel bevare troen. Vi kan heller ikke fravælge embedet, som skal forkynde og forvalte. Det bliver også tydeligt i artikel 14:

- **Artikel 14: Om den kirkelige ordning:** Om den kirkelige ordning lærer de, at ingen bør lære offentligt eller forvalte sakramenterne i kirken, hvis ikke han er retteligt kaldet.

Hvordan forholder vi os til «lavkirkelige» lutherske frimenigheder, hvor prædikeembedet er erstattet af nådegaver og Åndens vejledning?

Bekendelsen udtaler sig ikke kun om forkyndelsens indhold og sakramenternes virkning, men giver også udtryk for, *hvordan* der skal forkyndes, og *hvordan* sakramenterne skal forvaltes. For der var blevet tavst i kirken om retfærdiggørelsen om tro. Og romerkirken havde indført mange misbrug, som bandt mennesker til skikke og ydre gerninger i stedet for til evangeliet.

Det lignede frafaldet i Gamle Testaments tid, hvor man bragte de foreskrevne ofre, men samtidig ofrede til afguderne og levede i åbenlys strid med Guds vilje. Da sagde Herren: "Jeg hader jeres slagtofre!" (Es 1,14; Amos 5,1-2). Løsningen var ikke gennemtruffning af ordninger, men Guds ord med omvendelse og tro til hjertet. Løsningen var anger og tro, omvendelse til syndernes forladelse.

Løsningen på denne nød var IKKE en kirkeordning, som man påtvang mennesker, men en tilbagevenden til Kristi testamente: hans ord om dåb og nadver og om evangeliets forkyndelse. Det var Kristi ord: *Omvend jer og tro på evangeliet, for Himmeriget er kommet nær.*

Og der, hvor der foreskrives og fastholdes en nødvendig orden, må vi have den fra Kristus og hans apostle. Disse ordninger fra Gud er altid for samvittighedernes og troens skyld, og fordi det er givet med Evangeliet og Sakramenterne.

CA siger i artikel 13:

- **Artikel 13: Om sakramenternes brug:** Om sakramenternes brug lærer de, at sakramenterne ikke blot er indstiftet, for at de skal være kendemærker blandt mennesker, men mere for at de skal være tegn og vidnesbyrd om Guds vilje mod os, fremsat til at opmuntre og styrke troen hos dem, der bruger dem. **Sakramenterne bør derfor bruges således, at troen kommer til,** som tror de forjættelser, der tilbydes og vises ved sakramenterne.

Dette er ifølge de evangeliske bekendere i 1530 ikke kun præsteviden, men en erkendelse, som menighederne har: at sakramenterne er tegn og vidnesbyrd om Guds vilje mod os for at styrke troen. Det skyldes, at sakramenterne er brugt sammen med Guds ords prædiken og undervisning. Og sådan bør det være i kirken: *«Sakramenterne bør DERFOR bruges således, at troen kommer til, som tror de forjættelse, der tilbydes og vises ved sakramenterne.»*

Hvordan sker det? Ikke uddeling som i et supermarked, hvor uddeleren kun spørger om kunden kan betale, men ellers ikke blander sig i, hvem der spiser hvad og hvordan. Men uddeling som på et apotek, hvor noget gives på recept, og hvor farmaceuten hjælper og forklarer den syge, hvordan medicinen skal indtages. Sådan lærer de lutherske menigheder.

Hvad skal vi stille op, når mennesker møder op i kirken og mener, at de har krav på at få sakramentet uden recept, fordi de er lige så gode kristne som de andre i menigheden?

Kan katekumenatet genindføres. Kan det gøres stort og tiltrækkende at blive undervist og få viden og vished?

- **Artikel 9: Om dåben:** Om dåben lærer de, at den er nødvendig til frelse, og at Guds nåde tilbydes ved dåben, og at børn bør døbes, idet de, når de ved dåben er overgivet til Gud, tages til nåde af ham. De fordømmer gendøberne, som misbilliger barnedåb og påstår, at børn frelses uden dåb.

Den kirkelige ordning, at børn døbes som spæde og små, er en ordning givet af Gud. Dem, som handler imod denne ordning, fordømmes. Derfor kan der ikke fejres gudstjeneste med dem, som misbilliger

barnedåb. De er fordømt at vore menigheder. Ordningen, at børn døbes, udspringer af evangeliet og kan ikke til- eller fravælges.

Ordningen for barnedåb har i DK været så stærk i folkekirken, at præster, der krævede oplæring af forældre forud for dåb, blev truet med afskedigelse, fordi deres krav blev anset for at være imod evangeliet.

Ny ordning med "drop-in-dåb" har spredt sig og er blevet populær. Kirkedøren er åben. Det er annonceret, at man kan få en samtale med en præst (15 minutter) og derefter blive døbt.

- **Artikel 11: Om skriftemålet:** Om skriftemålet lærer de, at det **private skriftemål med afløsning bør bevares i menighederne**, skønt opregning af alle forseelser i skriftemålet ikke er nødvendig. Det er nemlig umuligt, i henhold til salmen: »Hvo mærker selv, at han fejler?«, Salme 19,13.

Det private skriftemålet nævnes også i bekendelsen som en ordning, der bør bevares. Men ikke som den fandtes (findes) i den romerske kirketradition med krav om at påregning af alle forseelser opregnes, hvilket er umuligt syndere.

I pietismens tid faldt det private skriftemål bort. Hvordan har vi i vore kirker bevaret det private skriftemål?

ER vi alle blevet pietister, så vi tænker at mennesker skal sige til sig selv, at de er tilgivet og ikke behøver tilsigelsen?

I hvilken udstrækning har psykologer overtaget dette felt?

Hvad kan præster gøre for at tjene med nøgleembedet?

Dette uddybes i artikel 25, hvor skriftemålet knyttes sammen med forberedelsen til den hellige nadver:

- **Artikel 25: Om skriftemålet:** Skriftemålet er ikke afskaffet i vore menigheder. Herrens legeme **plejer nemlig ikke at rækkes til andre end dem, der forud er udspurgt og har fået afløsning.** Og folket belæres på det omhyggeligste om troen på afløsningen, hvorom der før disse tider herskede dyb tavshed; Mennesker belæres om at sætte afløsningen meget højt, for den er Guds stemme og forkyndes på Guds befaling. Nøglemagten prises og der mindes om, hvor megen trøst afløsningen bringer forskrækkede samvittigheder, og at Gud fordrer tro, så vi tror afløsningen, som om det var Guds egen røst, der lød fra himlen, og at den tro virkelig får og modtager syndernes forladelse. ... læren om boden er behandlet og fremlagt på meget omhyggelig måde af vore prædikanter. ... Men om skriftemålet lærer de, at opregning af synderne ikke er nødvendig, og at samvittighederne ikke bør bebyrdes med bekymring for, om alle overtrædelser er blevet optalt. ... Skriftemålet bevares hos os, **dels på grund af afløsningens meget store velgerninger, dels på grund af andre gavnlige virkninger for samvittighederne.**
- **Artikel 10. Om Herrens nadver:** Om Herrens nadver lærer de, at Kristi legeme og blod er virkeligt til stede og uddeles til dem, der nyder nadveren; og de misbilliger dem, der lærer anderledes.
- **Artikel 22: Om begge skikkelser**
- I Herrens **nadver gives begge skikkelser af sakramentet dvs. både brød og vin]** til lægfolk, fordi den skik er befalet af Herren: »Drik alle heraf«, Matt. 26,27. Her giver Kristus klart den befaling, at alle skal drikke af kalken.

Det blev udførligt behandlet i kirkeordningen i 1539.

Sammenhæng mellem afløsning og nadver blev fastholdt i FK ind i 1900-tallet som ydre skik. I FK's love fra 1960 nævnes, at det er «gået af brug». Hvad kunne begrundelsen være?

Eksempler fra LCMS Convention 2019.

Forkyndelsen af Guds ord beskrives udførligt i CA 1-4 og omtales løbende gennem de øvrige artikler, og ofte omtales de forskrækkede samvittigheder.

- **Artikel 20: Om tro og gode gerninger: ...** Da altså læren om troen, der bør være den fornemste i kirken, så længe har henligget ukendt - ligesom alle må indrømme, at der i prædikenerne har hersket den dybeste tavshed om troens retfærdighed, og at alene læren om gerninger har levet i kirken - har vore prædikanter formanet menighederne således om troen: Først og fremmest, at vore gerninger ikke kan forsones Gud eller fortjene syndernes forladelse og nåden, men dette opnår vi alene ved troen, når vi tror, at vi tages til nåde for Kristi skyld, han som alene er sat til midler og forsoning, ved hvem Faderen forsones. Den, som stoler på, at han fortjener nåden ved gerninger, foragter derfor Kristi fortjeneste og nåde

1.4 Kirkelige ordninger, som ikke er givet af Gud, kan være gode eller onde

- **Artikel 15: Om de kirkelige skikke:** Om de kirkelige skikke lærer de, at de skikke bør bevares, som kan bevares uden synd, og som tjener ro og god orden i kirken, som f.eks. bestemte højtider, helligdage og lignende. Dog advares mennesker mod at bebyrde samvittighederne med den slags ting, som om en sådan dyrkelse er nødvendig til frelse. De påmindes også om, at menneskelige traditioner, der er indstiftet for at behage Gud, fortjene nåden og gøre fyldest for synden, strider mod evangeliet og troens lære.

Sådan giver CA 15 eksempler på, hvad der i CA 7 hentydes til med «menneskelige traditioner».

- **Artikel 7: Om kirken:** Ligeledes lærer de, at der bestandigt vil forblive en hellig kirke. Kirken er nemlig de helliges forsamling, hvori evangeliet forkyndes rent og sakramenterne forvaltes ret. Og til kirkens sande enhed er det tilstrækkeligt at være enig om evangeliets forkyndelse og sakramenternes forvaltning. Det er ikke nødvendigt, at der overalt er ensartede menneskelige traditioner og riter eller ceremonier¹, der er indstiftet af mennesker, sådan som Paulus siger: »En tro, en dåb, en Gud og alles Fader osv.«.

: Der er gode kirkelige skikke, som tjener ro og god orden i kirken. Sådanne ordninger er det ikke nødvendige at have fælles for at have gudstjenestefællesskab. Men ordninger må man have, som kan *tjene til ro og god orden i kirken*.

Og der er ordninger og skikke, som indstiftet af mennesker for at fortjene nåden. De strider imod evangeliet. Og det er nødvendigt at holde fast ved de kirkelige ordninger, som er indstiftet af Kristus selv og som hører sammen med ret forkyndelse af evangeliet og forvaltning af sakramenterne.

Men de ordninger, som i almindelighed er antaget for en god ordens skyld, uden at det dog har noget at gøre med retfærdighed og nødvendighed, kan man ikke kræve, at der er enighed om.

2. KIRKEORDNINGEN 1537/39 i Danmark og senere

Guds ordninger: Kirkeordningen siger, at kongen intet har at bestemme vedrørende prædiken, dåb og nadver, som udelukkende skal ordnes efter Den hellige Skrifs ord.

- *"To slags stykker behandles her i denne ordinants. Nemlig at vi vil have Guds Ord, som er loven og evangeliet, retsindigt prædiket, sakramenterne ret uddelte, børnene vel oplærte, at de må blive i Kristus, som er døbt i Kristus. At kirkens tjenere, skolerne og fattige folk må forsyrges og få deres føde." "Sådan er ikke vor ordinants, men dermed vil vi tjene vor Herres Jesu Kristi ordinants, som er vor eneste lærer og mester så vel som vor eneste frelser og visse salighed, ... Han har selv åbenbaret og givet os evangeliet i verden, hvilket tilforn har været fra evighed skjult i Gud. Og dette befalede han at prædike for hele skabningen. Så indstiftede han også dåben og det hellige alterets sakramente. Og han befalede at uddele og modtage det sådan som han havde indstiftet det - og ikke anderledes."*
- *"Men det andet stykke i denne ordinants må siges at være vort, fordi deri kan vel et og andet ændres (uden at Gud vredes derover), skønt også det angår Gud, nemlig hvad vi har forordnet angående personer, tider, steder, måder, præstetider, sange, ceremonier, om visitats, ... thi alt*

¹ Se videre under artikel 15: Om de kirkelige skikke.

sådant skal tjene Guds ord."

Vidnesbyrdet fra reformationens indførelse understreger for os i dag, at den kristne kirke hverken er sin egen herre eller undergivet noget verdsligt herredømme. Kirken er bundet til Jesus Kristus alene. Han er dens frelser. Og det, han har forordnet angående forkyndelse og dåb og nadver, skal vi holde fast ved og må aldrig gå bort fra.

Ligesom der i den katolske tid havde indsneget sig mange misbrug og ubibelske traditioner, er der også mange eksempler på, at der efter reformationen gang på gang har indsneget sig menneskeskabte bud og fromhedskrav, som sivede ind i kirken med tidsånden.

De er lige så farlige i dag som dengang. Kristi kirke må altid være på vagt overfor alle angreb på evangeliet. For menneskers forskrifter og bud vil fastlåse os i tro på vore egne gerninger og fører bort fra Gud og den frelse, han har givet os i Jesus Kristus. Vor eneste kilde og grundvold for kristen tro og livsførelse er og bliver Den hellige Skrift.

2.4. Indholdet

"En god kirkeordning omfatter især disse 6 hovedstykker.":

1) Læren, 2) Ceremonierne, 3) Skolerne, 4) Fattighjælp, 5) Superintendentener og provster, 6) Bøger

Det første er læren: Prædiken af Guds ord og forvaltning af sakramenterne – valg af gode præster for lærens skyld

- *Man skal udvælge gode, skikkede prædikanter, som kan og vil prædike Guds ord rent og purt og forvalte de hellige sakramenter efter Kristi indstiftelse og på ret vis forklare katekismen (det er børnelærdommen om de 10 bud, troens artikler, fadervor, og sakramenternes brug) for de unge, uerfarne og ulærde kristne.*

"Sjælen" i kirkens arbejde er den rette prædiken af Guds ord og forvaltning af sakramenterne - og oplæring af menigheden i den kristne børnelærdom.

"Læren" forbindes nøje med "gode prædikanter", som prædiker Guds ord og forvalter sakramenterne, og forklarer den kristne tros hovedstykker. Læren udfolder sig i denne tredobbelt form:

Prædiken, sakramentforvaltning og forklaring af troen.

Der er tale om den lære

"Som tjener os til salighed, hvorved Guds velgerninger, som Kristus har erhvervet os, forkyndes og uddeles blandt alle dem, som tror. Læren indeholder tre punkter:

Den evangeliske lære skal alle steder holdes ren og der skal være enighed derom. Der skal sættes særligt ind med artiklen om menneskets retfærdighed, at enhver må forstå, hvad troen er og hvad den udretter, hvordan vi kommer til den, og hvordan et menneske bliver retfærdigt.

*Man må ikke forstyrre med ufornuftige prædikener, som gør mennesker bange for evangeliet. Præster skal være varsomme, når de taler om Guds evige forsyn, den kristne frihed og andre artikler, som overgår menneskelig forstand. Sakramenternes rette uddeling og børnelærdommens enkle og ligefremme udlægning **afhænger af**, at sakramenterne uddeles *nøjagtigt efter Guds ord, og børnelærdommen forklares med beskedenhed.**

Det andet er ceremonierne og den ydre kirketjeneste.

Der forordnes og indføres nyttige og ensartede ceremonier, dvs. ydre skikke for alle sognekirker, for at jævne, enfoldige mennesker ikke skal forarges af nogen uensartethed i den slags ting.

Prædikenen

Eftersom evangeliets prædiken tjener os til at få Guds Ånd og den evige salighed i eje, og prædikanterne således står i Kristi sted, som han selv har sagt i Lukas Ev. 16,16: 'Den, som hører jer, hører mig', skal de ikke være lige glade med, hvordan ordene falder.'

Prædikenen ikke må betragtes som et andet foredrag. Gennem prædikenen giver Gud os sin Ånd. Vi lærer Guds sind og tanker at kende, så vi kan tale med ham. Prædikanterne (som prædiker Guds evangelium) står i Kristi sted. Ikke fordi de i sig selv er noget! Men fordi Jesus selv har sagt: "Den, som hører jer, hører mig." (Luk.16,16). Det er til hjælp for den, som skal lytte. Dette ord fra Jesus er også til trøst og styrke for prædikanten selv.

"...men med retsindighed skal de på en ordentlig måde fremføre deres tale som et Guds ord og tale som af Gud og for Guds åsyn ved Jesus Kristus, så at de på ingen måde gør vold på teksten, hverken ved tillæg eller fradrag."

"Først skal da den, som skal prædike, formane folket til at påkalde Guds hjælp. Dernæst skal han oplæse teksten som skal fortolkes og siden udlægge den. Og han skal ikke forlænge sin prædiken over 1 time. Han skal ej heller stå og sige, hvad der lyster ham selv, men hvad der hører sagen til, ligesom han skal formane med klare og velforståelige ord."

"Om søndagen skal der i byerne altid prædikkes over det sædvanelige søndagsevangelium til ottesang årle om morgenen af kapellanen og til højmesse af sognepræsten."

Prædikens varighed: ½ time om søndagen. Den anden ½ time skal bruges til forklaring af børnelærdommen. Hver søndag forklare en artikel af en part i børnelærdommen.

Prædikens emner: Knyttes til kirkeåret. Prædike om forskellige kald, om dåben, om nadveren, om lidelseshistorien, om nøgлемagten, om Guds ords forkyndelse mod gendøbere,, om den rette kristne tro som Guds helgener havde, høstgudstjenester, om englens.

Dåbshandling: DDKO p78

Dåben er en besegling på det, som vi tror om Kristus, ja, en pagt, Gud har gjort med os Kristus til at styrke troen og understrege boden og den kræver et kristent liv.

Børn skal døbes med dansk læsning. Overøses 3x med vand. Spørge om det er hjemmedøbt. Ikke gendøbe. Fremstille hjemmedøbte. Tale til faddere og menighed. Begyndes med "Far ud du urene ånd" Når dåben er foretaget: atter formaning til faddere.

Skriftemål: DDKO p79

"Afløsningen fører en synder, om han ellers tror, tilbage til den pagt, som blev stiftet i dåben. Ingen skal afløses, uden han som følge af syndserkendelse begærer afløsning. Derfor skal sognepræsterne i byerne være til stede i kirken om lørdagen under aftensang, men i landsbyerne førend messen holdes om søndagen, og lade sig finde rede for alle, som vil skrifte og til alters.

Den, som skrifter skal gøre skriftefaderen regnskab for sit levned og enten i almindelighed bekende sig som en synder eller også vedgå noget, som han har forsømt i sit kald; eller om samvittigheden nager, da skal han sige det frem. Ellers kræves ikke alle synders opregning i det enkelte; men at man nævner nogle af dem, det kan i høj grad kvæge samvittigheden. Men her må præsten være forstandig og skønsom og af Guds ord føre lægedom til synden, eftersom den er. Og så afløser han den skriftende med håndspåleggelse, med mindre han finder, at den pågældende er bandsat og endnu ikke forligt med den hellige kirke.

Vil han derefter berettes, skal han flittigt adspørges om, hvad mening og forståelse han har om Herrens nadver, om han forstår, hvad nadveren er, og hvad nytte den er til, og hvorfor han begærer at modtage den, og om han har i Kristi skole forbedre sig sådan, at han er i stand til at opregne de 10 bud og andet, som hrøer til børnelærdommen. Dersom han ikke kan det, forbliver han, som den der ikke har bryllupsklæder, udelukket fra deltagelse i nadveren. Dog skal han herom undervises af præsten i det lønlige skriftemål, at han skal holde sig borte fra sakramentet, indtil han retter sig eller lærer noget bedre "

Forskellige eksempler nævnes. Der slutes med:

"Her skal man dog intet forsømme hos dem, som er dømt til døden og skal aflives for deres misgerningers skyld; dem skal man give afløsning, og ligeså sakramentet, om de begærer det."

Altergang: DDKO p81ff

"Afløsningen fører en synder, om han ellers tror, tilbage til den pagt, der er stiftet i dåben. Ingen skal afløses, uden han som følge af syndserkendelse begærer syndernes forladelse.

Præsterne skal være tilstede lørdag aften for alle, som vil skrifte.

Vil et menneske derefter til nadver, skal præsten flittigt sørge om den kristnes mening og forståelse om Herrens nadver: nadverens væsen (hvad den er), nytte (hvad den gavner), og hvorfor han/hun ønsker at modtage den, og om han/hun kender de 10 bud og andet vedr. børnelædommen. Ellers er han/hun udelukket fra deltagelse i nadveren."

Detaljeret vejledning!

Vielse: DDKO p82

På ægteskabs vegne har Guds ords tjenere intet at skaffe med ægtefolk, uden at give og vie dem sammen og at undervise deres bekymrede samvittigheder. Alt andet hører den verdslige øvrighed til.

Præstekaldet: DDKO p83ff

Det går ud på at kalde til at tjene med Guds ord og sakramenter. Ingen kan tiltage sig den tjeneste selv. Nu må alle præster i hvert herred eller len sammen med deres superintendent udvælge en af præsterne til at være provst over præster og menigheder.

Når man trænger til en præst ved en kirke, skal der først flittigt bedes. Siden skal de bedste i menigheden tillige med provsten udvælge den, som de anser for egnet, en som menigheden med ry for god livsførsel og god moral kan anbefales af menigheden til superintendenten. Der skal udformes en kaldsskrivelse, som han går til superintendenten med. Superintendenten undersøger præstens lærdom og forstand. Der skal sørges for præstens udkomme.

Præsteløftet (præste-ed). Ansættelsesbrev. Indføring med ordination. Superintendenten ordinerer.

Bandsættelse af forhædede: DDKO p.88

Vejledning ud fra Matt 18,15-17. Kan ikke deltage i nadver, men i ordets gudstjeneste. Menneskeligt, men ikke broderligt samkvem.

Besøge vanføre og fattige: DDKO p.88f

Præster skal idelig besøge de fattige og vanføre. Besøge syge, så snart de rammes af sygdom. Ikke vente til den yderste nød. Nu og da gå derhen igen. Forberede til nadver ved undervisning. Give nadveren.

Sige: "Vor Herre Jesus Kristus siger selv således i Matth. Ev. 18 v.19-20, at hvor to eller tre er samlede i hans navn, der er han midt iblandt dem, og hvad de beder om i hans navn, det skal de visselig få. Efterdi vi nu er samlede her i Herrens navn for at fejre hans nadvers mindefest, så vil vi give vor syge broder eller søster hans hellige sakramente, da han eller hun ikke kan komme til alters med os i kirken."

Så skal han med klar røst på dansk læse først trosbekendelsen og fadervor og derpå indstiftelsesordene.

Til sidst undervise den syge om dåben og korset og lægge ham tålmodighed på sinde. Forberede på døden. Flittigt besøge de fattige i hospitalerne én eller to gange om ugen og venligt trøste dem med Guds ord, samt belære dem, om det er nødvendigt.

Overfor dødsdømte: DDKO 91

Grundigt undervise om Guds nåde. Kan give nadveren.

Begravelse: DDKO 91

De dødes begravelse er at betragte som en miskundelig gerning. Præsten skal komme, når der sendes bud efter ham.

Når nogen kristen er hensovet i Herren og bæres til graven, da må man lade ringe med klokkerne Forslag til salmer og liturgi.

Det tredje er skolerne.

Der vælges gode, egnede skolemestre i købstæderne og de små byer, som med stor dygtighed kan oplære ungdommen i alle måder.

Det fjerde er om en almindelig almissekiste.

Den er for kirkens tjenere og de fattige, at der må være noget at give kirkens tjenere deres næring af, samt for at også de fattige må blive hjulpe.

Dengang såvel som i dag er det en livsnerve i kirken: at man får lov til at takke Gud for hans velgerninger - og også vise sin tak i form af offer, enten i naturalier eller i det, som arbejde nu til dags omsættes i: penge. For den fattige kan ikke spise vore bønner og salmer. Og præsten kan ikke leve af vor andagt og lytten.

Ordningen for almisse er nævnt af Jesus i Bjergprædikenen sammen med faste og bøn. Matt 6. Jesus siger, at en arbejder er sin løn værd. Lukas 10,7 Apostlen Paulus citerer Jesus. 1 Tim 5,18. Og han bekræfter det i 1 Kor og Gal 6.

Hvordan indretter små menigheder sig? Civilt arbejde? Ringe tid til forberedelse, besøg osv. 1 Tim 6 om nøjsomhed.

Det skal forkyndes, som Herren og apostlene gjorde det. Og ordningen i kirken skal hjælpe. Hvordan er ordningen?

Hvad med indsamlinger til YM og fattige og nødlidende?

Det femte er om superintendenterne og deres provster.

Der må være sådanne, som kan holde kirkens tjenere ved deres embede og se til, at alle ting alle vegne går ordentlig og ret til.

Superintendent er latin og betyder: at føre overopsyn med. Det tilsvarende græske ord, som bruges af bl.a. Paulus i hans breve, er "episkopos", frit gengivet: biskop. Provst er fra latin og betyder: foresat eller overordnet.

Det sjette er om bøger,

som gode sognepræster må have til at drage nogen sand gudsfrygt af, og ikke uforvarende blive forgivne af nogle onde bøger, hvoraf der allerede er udgået mange, og daglig udgår flere.

Enhver præst med respekt for sig selv har samlet mindst én reol med teologiske bøger. Men enhver præst med respekt for Djævelen og hans snigløb har ikke blot gode bøger stående, men læser dem også. Det kan en biskop eller provst passende opmuntre ham til.

BILAG:

3. KIRKEORDNING I SØSTERKIRKER

3.1 SELK:

Fra „Mit Christus leben“ Wegweisung, 1983: <https://1drv.ms/b/s!Ai5i63yRG47Iga1iMvP3vPcCkofLKA?e=sqz5U6>

Her er vejledning om

1. FORSAMLET HOS KRISTUS: Gudstjeneste, Den hellige Nadver, Absolution, Kristi efterfølgelse.

2. ANTAGET AF KRISTUS: Den hellige Dåb. Kirkelig undervisning. Konfirmation. Vielse. Begravelse. Sjælesorg/Kirketugt

3. SENDT AF KRISTUS: Sendt til medkristne i menigheden. Sendt til hedningemission. Sendt i diakoni. Kaldet til ansvar i kirken.

Seneste udgave: http://selk.de/download/Lutherische_Orientierung6.pdf

3.2 LCMS

Om Herrens nadver – hvordan vi forvalter den i menigheden:

Beslutning vedtaget på LCMS' convention 20.-25. juli 2019 i Tampa, Florida.

Missourisynoden udgav i 2017 bogen: "Lukket nadver". Redaktører var kirkesamfundets præsident Harrison og professor John T. Pless på præsteskolen i Ft. Wayne. (John T. Pless er bl.a. kendt på LMH, som har oversat en af hans bøger om Lov og Evangelium).

Bogen om altergangspraksis blev uddelt til kirkens 6000 præster også til alle søsterkirker. Bogen beskriver nadverpraksis i bibelsk-luthersk perspektiv. Den indeholder 25 kapitler skrevet af forskellige præster og teologer fra USA, Europa og Norden. Man får både indblik i bibelens lære, og i, hvordan kirkens praksis har været op gennem kirkens historie frem til i dag. Den indeholder ikke noget nyt, men understøtter den praksis, som har været almindelig i den lutherske kirke siden reformationen i 1500-tallet, og som også er udbredt i mange kirker. Men denne praksis er gået tabt i liberale kirker i Vesteuropa og Nordamerika.

Resolutionsforslaget til på baggrund af indstillinger fra disse flere af Missourisynodens distrikter og fra enkelte menigheder. Disse forslag kan læses i Convention Book 20.-25. juli. Det er forslag Ov 4-10, 11, (12) 13, 14, 15, 16, 17, - elleve spalter fra side 414-419.:

At opmuntre til at studere læren om lukket nadver og trofast praksis i alle menigheder:

Resolution 4-11a

FORDI enhed ved nadverboret forudsætter enhed i tro og lære (Ap.G. 2,42) med det resultat, at lukket nadver forudsætter, at alle præster og menigheder i Synoden kun tager dem til nadver, som er med i kirkesamfund, som nu er i nadver- og prædikestolsfællesskab med os; og

FORDI den Jesus i Herrens hellige nadver giver nadverdeltageren sit eget kostbare legeme og blod, som blev givet til syndernes forladelse på korset, som – hvis man ikke agter på legemet, spiser og drikker sig en dom til (1 Kor 11,27-29), og

FORDI synodemøder i Den Lutherske Kirke Missourisynoden har behandlet dette emne i 1967 resolution 2-19; 1986 res. 3-08; 1995 res. 3-08; 1998 res. 3-5; 2007 res. 3-09; 2013 res. 4-10; 2016 res. S-IS, og

FORDI Alle medlemmer af Synoden underskriver og uden reservation accepterer Den hellige Skrifts autoritet og Den Lutherske Bekendelse i Konkordiebogen; derfor blive det

Besluttet, at Synoden på sin Convention opmuntrer alle medlemmer i kirkesamfundet til at studere Guds ord og Den lutherske Bekendelse med henblik på at lære og opretholde vores bekendelse og praksis angående forvaltningen af Herrens nadver; og der bliver desuden

Besluttet, at alle præster i LCMS skal anerkende Skriftens begrundelse og at det i praksis er nødvendigt at offentligt at holde fast ved lukket nadver både i ord og praksis.

4. Ordning for Sakramenternes brug i Den Evangelisk-Lutherske Frikirke

I hovedsagen følges liturgien i Den danske Folkekirke. Men sakramenterne af præsten som hyrde med ansvar for sjælesorg og oplæring og formaning og trøst.

Fra prøveritual okt. 2020 for Skriftemål og Nadver:

Dåb, nadver og skriftemål er indstiftet af Kristus. Gud giver os sin tilgivelse ved Evangeliet og i Sakramenterne, og vi tager imod i tro og tillid. En kristen præst skal forvalte sakramenterne som hyrde og sjælesørger.

Derfor forberedes dåb med Guds ord sammen med spædbarnets forældre. Hvis et større barn eller en voksen skal døbes, forberedes med dåbsundervisning.

Skriftemålet er for alle, som beder Gud om tilgivelse i tillid til hans nåde i Kristus. Der er privat skriftemål i enrum med præsten med mulighed for personlig vejledning. Og der er fælles skriftemål, som holdes forud for nadver i gudstjenesten.

Nadver forberedes også med Guds ord. Det sker i konfirmandundervisning, i gudstjenesten, i menighedens løbende trosundervisning og i basis-troslære for dem, som ønsker indføring i den kristne tro og måske at blive medlemmer i menigheden.

Reglen er, at nadveren gives til konfirmerede medlemmer og medlemmer af søsterkirker, som har fået afløsning (tilgivelse). Det er anderledes end fx i Folkekirken, hvor man almindeligvis kan gå til nadver uden nogen forberedelse med Guds ord ("drop-in-nadver"), ligesom der mange steder holdes "drop-in-dåb".

Velkommen til at høre mere om sakramenterne i kirken!

5. KIRKEORDNING for Folkekirken i DK

Ved **salmesangen** skal i almindelighed anvendes autoriserede salmebøger,

Der **prædikes** ved højmassen over evangelietekster, vekslende år for år mellem to tekstrækker,

Præsterne skulle i deres prædikener forklare de forordnede tekster og henføre til troens lærdom og christelige skikke og sæder (art. 6). De skulle i deres prædikener og forklaringer ej fremføre noget, som er mørkt og vanskeligt at forstaa: Ej heller bevise deres visdom og skarpsindighed paa det hellige sted, men alting gjøre til Christi menigheds opbyggelse (art. 7).

De skulle holde sig fra allehaande skienden og forhaanelse, saa at de ingen røre ved navn: Aleeniste skulle destraffe synden i almindelighed, og saadant, som de have hørt og vide forvist. ... De skulle ej gjøre deris prædikener alt for vidtløftige, og ej dem over een time forlænge den gemeene mand til kiedsommelighed og dis mindre opbyggelse, som alt for meget paa een gang ikke fatte og beholde kand (art. 11).

Indsamling i kirkens bøsser til de fattige er i alle kirker obligatorisk og uafhængig af præsternes eller de stedlige menighedsråds ønsker. Iflg. md. § 27, stk. 1, forvalter menighedsrådet til fremme af menighedsplejen (d. v. s. fattigpleje), hvad der indkommer i kirkens bøsser. Forvaltningen sker gennem kirkekassen (menighedsråds-kassen). Foruden til de fattige har det de fleste steder været skik, at der fandtes bøsser til indsamling af gaver *til kirken*, d. v. s. til kirkens drift.

2. HELLIGDAGSFREDEN.

3. SJÆLESORG.

En præst er i hele sin gerning sjælesørger og i videre forstand omfatter begrebet sjælesorg derfor det..meste af præstens virksomhed. Men almindeligvis bruges ordet sjælesorg mere begrænset om præstens specielle sjælesørgergerning overfor det enkelte menneske personligt.

Præsten er embedsmæssigt forpligtet til at yde medlemmer af sin menighed (samt sognebåndsløserne) hjælp og vejledning i religiøse spørgsmål, når nogen ønsker en samtale med ham. Han kan også selv tage initiativet, men der består ikke nogen *almindelig* pligt for præsterne til at aflægge husbesøg eller på anden måde opsøge menighedens medlemmer for at øve sjælesorg.

Overfor personer, der på grund af indespærring, sygdom, alderdom o. l. er ude af stand til at deltage i gudstjenesten og menighedslivet i det hele taget, er præsten i ganske særlig grad forpligtet

Syge. vanføre, gamle m. v.

Fanger

4. 1. Skriftemål

er en kirkelig handling, som består i aflæggelse af syndsbekendelse for præsten og efterfølgende absolution (tilsigelse af syndsforladelse) eller afløsning, som det også kaldes.

Det private eller -lønlige skriftemål (enkeltmandsskriftemål), blev ikke afskaffet ved reformationen, men opretholdtes nærmest som en forberedelse til nadveren (Confessio Augustana I art. 11 og 25, D.L. 2-5-17). Det indtager - navnlig i sammenligning med tidligere tider - en meget beskedent plads i kirken. Dog er det ikke helt gået af brug, og folkekirkens medlemmer må derfor fremdeles kunne henvende sig til deres præst (eller tilkalde ham, hvis de er syge e. lign.) for at erholde skriftemål. Præsten har i så fald pligt til at påhøre vedkommende og eventuelt give absolution. Præsterne har i særlig grad tavshedspligt med hensyn til, hvad der betros dem under lønligt skriftemål (D.L. 2-5-20).

I stedet for enkeltmandsskriftemålet anvendes nu mest fælles skriftemål forud for gudstjenesten eller umiddelbart forud for nadveren i kirken, hvori medlemmer af menigheden, som ønsker at modtage nadveren, deltager.

4.2. Nadver.

Altergang skal ligesom andre kirkelige handlinger normalt foretages i kirken, ... Præsten er pligtig til at anvende det ritual, der er i brug i menigheden, medmindre menighedsrådet giver samtykke ...

Folkekirkens gudstjenester er offentlige, men kun medlemmer af folkekirken har ret til at deltage i altergangen.

Dersom præsten er villig dertil, kan dog også - andre tages til alters. Almindeligvis har kun voksne adgang til at deltage i nadveren. Ved konfirmation får dog børn samme adgang. Derimod er det for - ukonfirmerede børns vedkommende overladt til præsten at afgøre, om han vil modtage dem som nadvergæster (kgl. anordn. 22/4 1955 § 7).

Tidligere skulle hver enkelt nadvergæst tilmeldes hos præsten forud for nadveren, for at præsten kunne have rede på antallet af nadvergæster (D.L. 5-2-24) og føre kontrol med, at ikke personer, der var uberettigede til at nyde nadveren - f.eks. "kættere" og personer, der levede i »åbenbare laster«, D.L. 2-5-25 - tog del i den. Præsten måtte ikke tage ubekendte personer til alters (D.L. 5-2-22). Denne forudgående kontrol er nu gået af brug, og præsten må i almindelighed kunne uddele nadveren til enhver, der indfinder sig ved alterbordet - også 'ham ubekendte personer - såfremt de har den fornødne udvikling og optræder sømmeligt.

Medlemsforhold til et andet trossamfund er ikke til hinder for, at en person tages til alters i folkekirken, dersom vedkommende præst er villig dertil. Dette er for længst antaget i nødstilfælde, hvor en person af et fremmed trossamfund henligger af en farlig sygdom uden at kunne blive betjent af sin egen præst (kane. prom.31/12 1808 vedr. katolikker, skr. 13/7 1883 vedr. irvingianere), hvorimod det i andre tilfælde indtil nyere tid var nødvendigt at indhente kgl. bevilling ad mandatum gennem ministeriet.) Efter at denne praksis er ophørt, må det være overladt til præsten - der i tvivlstilfælde bør forelægge sagen for sin biskop - at afgøre de herhen hørende spørgsmål i hvert enkelt tilfælde. Nadveren kan kun uddeles af folkekirkens præster eller andre i folkekirken ordinerede på disses vegne. Til nadver skal anvendes uforfalsket ren druevin² (cirk. 18/1 1899). Det er præsten, der - som den for nadvertjenestens ordning og udførelse ansvarlige - træffer bestemmelse om, hvi'lken art altervin, der skal benyttes (cirk. 3/1 1923 I, stk. 9).

5. DÅB

Iflg. D.L. 2-5-6, jfr. forordn. 30/5 1828 angående dåben, havde forældre pligt til at lade deres børn døbe inden for en vis frist. Denne pligt - eller rettere tvangsmidlerne til dens gennemførelse - ophævedes ved lov 4/3 1857. Det er herefter en frivillig sag, om medlemmer af folkekirken (så meget mere andre) vil lade deres børn døbe. Undladelse heraf medfører ingen juridiske konsekvenser og berører almindeligvis ej heller forældrenes stilling som medlemmer af folkekirken (jfr. s. 182). Derimod medfører det, at børnene ikke bliver medlemmer af folkekirken, idet kun personer, der er døbt med den kristne dåb, kan være medlemmer af folkekirken (mrl. § 5).

Medlemmer af folkekirken har ubetinget krav på at få deres børn døbt i folkekirken, Også andre har adgang hertil, såfremt en præst er villig til at døbe børnene, hvilket er en frivillig sag, overladt 61 præstens skøn og samvittighed (brugsl. § 18). Normalt må det dog være en forudsætning For dåb af børn i folkekirken, at forældrene eller i al fald den ene af dem tilhører folkekirken (skr. 6/2 1943), og præsten må være berettiget til at gøre sin (frivillige) medvirken betinget af, at begge forældre eller en af dem optages i folkekirken (skr. 15/9 1879).

² Under de to verdenskrige. da vinlagrene slap op, blev der givet tilladelse til - som en midlertidig foranstaltning i en nødsituation - at anvende "dansk frugtvin" i stedet for druevin (skr. 2016 1941, cirk. skr. 1216 1952).